

Poučení klienta – dlužníka o podmínkách a průběhu oddlužení dle insolvenčního zákona a o povinnostech dlužníka v něm dle § 390a odst. 1 insolvenčního zákona

Advokát tímto klienta – dlužníka upozorňuje a současně poučuje ve smyslu § 390a odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, v platném znění, zejména o následujících skutečnostech a povinnostech:

1. obou způsobech řešení úpadku oddlužením, a to oddlužením zpeněžením majetkové podstaty nebo oddlužením plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, a o jejich důsledcích na majetkové a rodinné poměry dlužníka, zejména o skutečnostech, že

1.1. majetek náležející do majetkové podstaty může být v oddlužení zpeněžen, s výjimkou majetku, který podle zákona zpeněžení nepodléhá. Konkrétní rozsah majetku určeného ke zpeněžení závisí na zvoleném způsobu oddlužení, zákonných výjimkách a rozhodnutích insolvenčního soudu a insolvenčního správce,

1.2. oddlužení pouze jednoho z manželů může mít dopad na společné jmění manželů. Rozsah majetku náležejícího do majetkové podstaty, případné vypořádání společného jmění manželů a zpeněžení majetku závisí na konkrétních okolnostech insolvenčního řízení,

1.3. při společném návrhu manželů na povolení oddlužení se manželé po dobu insolvenčního řízení považují za jednoho dlužníka a jejich majetek se pro účely schválení oddlužení považuje za majetek ve společném jmění manželů,

1.4. o způsobu oddlužení rozhodují v zákonem stanovených případech nezajištění věřitelé. Není-li způsob oddlužení určen jejich rozhodnutím, rozhodne o něm insolvenční soud. Dlužník může způsob oddlužení navrhnout, nemůže si jej však jednostranně zvolit,

1.5. odměna osoby oprávněné podle § 390a insolvenčního zákona za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení, případně i insolvenčního návrhu, činí nejvýše 4 000 Kč bez DPH u jednotlivce a 6 000 Kč bez DPH u společného oddlužení manželů. V této odměně je zahrnuta také náhrada nákladů a činnosti nezbytně spojené se sepisem a podáním návrhu. Tuto odměnu lze uplatnit pouze v insolvenčním řízení zákonným způsobem nebo uhradit klientem přímo oprávněné osobě v souladu s usnesením Představenstva České advokátní komory „Stanovisko ke způsobu uplatnění odměny advokáta za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení a insolvenčního návrhu podle zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) v platném znění“ publikovaným na straně 33 Věstníku České advokátní komory 2023, částka 2/2023.

2. účincích zahájení insolvenčního řízení a možném dopadu předchozích dispozic dlužníka s majetkem na majetkovou podstatu a na třetí osoby, zejména o skutečnostech, že

2.1. právní jednání dlužníka učiněná před zahájením insolvenčního řízení mohou být za zákonných podmínek posouzena jako neúčinná. Osoba, v jejíž prospěch bylo takové jednání učiněno nebo která z něho měla prospěch, může být povinna vydat plnění do majetkové podstaty. Jde zejména o právní jednání

2.1.1. bez přiměřeného protiplnění, například darování nebo převod za nápadně nízkou cenu,

2.1.2. zvýhodňující některého věřitele oproti ostatním věřitelům,

2.1.3. úmyslně zkracující uspokojení věřitelů nebo zvýhodňující jinou osobu,

2.2. od okamžiku zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku je dlužník omezen v nakládání s majetkovou podstatou. Bez zákonného důvodu

nesmí činit podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení majetku ani majetek nikoli zanedbatelně zmenšovat. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení smí plnit jen v rozsahu a za podmínek insolvenčního zákona. Před neobvyklou dispozicí s majetkem nebo úhradou starého dluhu je vhodné předem konzultovat postup s advokátní kanceláří nebo insolvenčním správcem.

2.3. právní jednání učiněné v rozporu s omezeními spojenými se zahájením insolvenčního řízení může být vůči věřitelům neúčinné. Insolvenční soud může rozsah omezení dlužníka dále upravit rozhodnutím.

3. podmínkách pro povolení a schválení oddlužení a o důsledcích jejich nesplnění, zejména o skutečnostech, že

3.1. insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítne, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat nepoctivý záměr dlužníka nebo že dlužník nebude schopen v zákonem požadovaném rozsahu hradit pohledávky, jejichž úhradu § 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona vyžaduje. Návrh může být zamítnut také tehdy, pokud dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyslný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení,

3.2. společný návrh manželů musí splňovat zvláštní zákonné náležitosti. Oba manželé musí mimo jiné výslovně prohlásit, že souhlasí s tím, aby byl jejich majetek pro účely schválení oddlužení považován za majetek ve společném jmění manželů, přičemž jejich podpisy na tomto prohlášení musí být úředně ověřeny,

3.3. v návrhu musí být uvedeny údaje o schopnostech a možnostech dlužníka vykonávat výdělečnou činnost, o očekávaných příjmech v následujících 12 měsících a o příjmech za posledních 12 měsíců. Dlužník je povinen tyto údaje pravdivě a úplně doložit,

3.4. dluhy fyzické osoby z podnikání samy o sobě nevylučují oddlužení. Věřitel takového dluhu však může v zákonné lhůtě výslovně a odůvodněně nesouhlasit s řešením úpadku oddlužením. Nevylučují-li nesouhlas nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky, platí, že s oddlužením souhlasí. Zákon stanoví i další případy, kdy dluh z podnikání oddlužení nebrání,

3.5. návrh na povolení oddlužení soud zásadně zamítne, bylo-li dlužníku v posledních 12 letech před podáním insolvenčního návrhu pravomocně přiznáno osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení. Zákon připouští výjimku z důvodů zvláštního zřetele hodných. Podle judikatury Nejvyššího soudu se tato časová překážka neuplatní na osvobození pravomocně přiznané před 1. 6. 2019. Předchozí oddlužení a jeho časové účinky je proto vždy nutné posoudit individuálně,

3.6. překážkou povolení oddlužení mohou být také další zákonem stanovené skutečnosti, zejména pravomocné zamítnutí návrhu, neschválení nebo zrušení oddlužení pro nepoctivý záměr v posledních 5 letech nebo zpětvzetí předchozího návrhu na povolení oddlužení v posledních 3 měsících. I zde zákon v některých případech připouští výjimku z důvodů zvláštního zřetele hodných,

3.7. odmítnutí, zamítnutí, neschválení nebo zrušení oddlužení může podle okolností vést k řešení úpadku konkursem nebo k zastavení insolvenčního řízení. Konkrétní následek závisí na stavu řízení, majetkových poměrech dlužníka a splnění dalších zákonných podmínek.

4. průběhu oddlužení, jeho délce a důsledcích rozhodnutí insolvenčního soudu, zejména o skutečnostech, že

4.1. u oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty jsou předpoklady pro osvobození standardně splněny po 3 letech od schválení oddlužení, nebylo-li oddlužení zrušeno a plnil-li dlužník po tuto dobu všechny podstatné povinnosti. Dříve mohou být splněny úplným splacením pohledávek nezajištěných věřitelů. U oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se splnění předpokladů pro osvobození posuzuje podle § 412a odst. 2 insolvenčního zákona,

4.2. pokud bylo dlužníku v posledních 20 letech před podáním návrhu na povolení oddlužení přiznáno osvobození podle § 414 insolvenčního zákona a nové oddlužení je přípustné, činí u oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty doba podle § 412a odst. 1 písm. b) zásadně 5 let. Podle přechodného ustanovení zákona č. 252/2024 Sb. se však toto pětileté pravidlo při prvním následném oddlužení nepoužije, bylo-li předchozí osvobození přiznáno v insolvenčním řízení zahájeném před 1. 10. 2024,

4.3. insolvenční soud může za zákonných podmínek průběh oddlužení přerušit nebo prodloužit. Přerušování je možné z důležitých důvodů v celkové délce až 12 měsíců. Soud může z důležitých důvodů na návrh dlužníka průběh oddlužení jednorázově prodloužit až o 6 měsíců a může jej dále prodloužit při neplnění podstatných povinností v rozsahu stanoveném zákonem,

4.4. samotné uplynutí rozhodné doby nezakládá automaticky nárok na osvobození. Dlužník musí plnit všechny podstatné povinnosti. Dosáhne-li předpokládané míry uspokojení nezajištěných věřitelů určené soudem v rozhodnutí o schválení oddlužení, má se za to, že své podstatné povinnosti plnil.

4.5. zahájení insolvenčního řízení a rozhodnutí o úpadku mají zákonem stanovené účinky na probíhající exekuční, soudní a jiná řízení a na způsob, jakým mohou věřitelé své pohledávky vůči dlužníku uplatňovat. Dlužník je povinen respektovat konkrétní rozhodnutí insolvenčního soudu a pokyny insolvenčního správce.

5. povinnostech dlužníka v oddlužení, jejichž řádné plnění je zásadní pro dosažení osvobození od placení zbytku dluhů, zejména o povinnosti

5.1. vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě nezaměstnanosti aktivně usilovat o získání příjmu. Dlužník nesmí bez důležitého důvodu opustit výhodnější zaměstnání nebo výdělečnou činnost a nesmí odmítat splnitelnou možnost obstarat si příjem. V případě nezaměstnanosti musí do 15 dnů požádat o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, jinak se má za to, že povinnost usilovat o získání příjmu řádně neplní,

5.2. vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního jednání a také majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tak učinit měl. Výtěžek a jiné mimořádné příjmy je povinen použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře. Za mimořádný příjem se podle zákona nepovažují plnění ze škodového pojištění a plnění z titulu náhrady majetkové a nemajetkové újmy,

5.3. bez souhlasu insolvenčního správce neodmítnout dar ani dědictví a neuzavřít dohodu o vypořádání dědictví, podle které by dlužník obdržel méně, než činí jeho dědický podíl,

5.4. bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu bydliště nebo sídla a zaměstnání. Trvá-li zastupování advokátní kanceláří, je dlužník povinen podstatné změny bezodkladně oznámit také advokátní kanceláři,

5.5. vždy po uplynutí 3 kalendářních měsíců předložit k 15. dni následujícího kalendářního měsíce insolvenčnímu soudu přehled svých příjmů za uplynulé měsíce, neurčí-li insolvenční soud jinou dobu předkládání nepřevyšující 12 kalendářních měsíců. Insolvenční soud může stanovit, že přehled bude dlužník předkládat pouze insolvenčnímu správci,

5.6. nezatajovat žádný ze svých příjmů ani majetek a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit daňová přiznání a další vyžádané doklady za dobu trvání účinků schválení oddlužení,

5.7. neposkytovat žádnému z věřitelů zvláštní výhody,

5.8. nepřijímat na sebe nové závazky, které by dlužník nemohl v době jejich splatnosti splnit,

5.9. vynaložit veškeré úsilí, které lze na dlužníkovi spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek věřitelů. Při hodnocení se přihlíží ke schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům dlužníka, k tomu, zda se bez důležitého důvodu nevzdal výhodnějšího zaměstnání nebo majetkového prospěchu a zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika,

5.10. na výzvu insolvenčního správce doložit úsilí vynaložené k získávání a udržení odpovídajícího příjmu a k uspokojování věřitelů a poskytovat insolvenčnímu správci veškerou potřebnou součinnost,

5.11. plnit zvláštní povinnosti vyplývající z podnikatelské činnosti a řádně dokládat příjmy z podnikání, pokud dlužník podniká.

6. rozsahu osvobození od placení pohledávek a o pohledávkách, kterých se osvobození netýká, zejména o skutečnostech, že

6.1. osvobození podle § 414 insolvenčního zákona se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku,

6.2. osvobození se dále nedotýká peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce uložené v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti, pohledávky insolvenčního správce na odměnu a hotové výdaje, pohledávek na výživném ze zákona a pohledávek na náhradu škody způsobené na zdraví,

6.3. u zajištěné pohledávky může zajištěnému věřiteli za zákonných podmínek zůstat zachováno právo na uspokojení z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, pokud tento majetek nebyl v insolvenčním řízení zpeněžen,

6.4. dlužník je povinen advokátní kanceláři před podáním návrhu výslovně sdělit zejména existenci peněžitých trestů, nároků na náhradu újmy, výživného, zajištěných závazků, dluhů z podnikání a všech závazků vzniklých po případném rozhodnutí o úpadku v předchozím řízení, aby mohl být jejich režim individuálně posouzen.

7. důsledcích porušení povinností v průběhu oddlužení a po jeho skončení, zejména o skutečnostech, že

7.1. insolvenční soud může schválené oddlužení zrušit, jestliže dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení nebo mu v důsledku zaviněného jednání vznikne po schválení oddlužení peněžitý závazek, který je déle než 30 dnů po lhůtě splatnosti. Zákon stanoví i další důvody zrušení oddlužení,

7.2. schválené oddlužení soud zruší také tehdy, vyjdou-li najevo okolnosti, na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr,

7.3. i po přiznání osvobození může být osvobození za zákonných podmínek odňato nebo může zaniknout, zejména vyjde-li najevo podvodné jednání dlužníka, poskytnutí zvláštní výhody některému věřiteli, závažné porušení povinnosti součinnosti nebo jiné zákonem stanovené skutečnosti. Zákon pro tyto následky stanoví zvláštní lhůty,

7.4. nepravdivé nebo neúplné údaje, zatajení majetku či příjmů a jiné závažné porušení povinností mohou mít vedle insolvenčních následků podle okolností také trestněprávní důsledky.

8. veřejnosti insolvenčního řízení, doručování a komunikaci, zejména o skutečnostech, že

8.1. zahájení insolvenčního řízení, jeho průběh a převážná část soudních rozhodnutí a podání jsou zveřejňovány v insolvenčním rejstříku, nestanoví-li zákon jinak. Informace o probíhajícím insolvenčním řízení jsou proto veřejně dostupné,

8.2. dlužník musí bezodkladně reagovat na výzvy insolvenčního soudu a insolvenčního správce, přebírat doručované písemnosti a dostavit se osobně k jednání nebo jinému úkonu, je-li jeho osobní účast vyžadována,

8.3. osoba podle § 390a odst. 1 insolvenčního zákona, která je zmocněna pouze k sepisu a podání návrhu, není jen z tohoto důvodu procesním zástupcem dlužníka pro celé insolvenční řízení. Je-li rozsah zastoupení advokátní kanceláře omezen, musí dlužník po podání návrhu sledovat řízení a plnit procesní povinnosti sám, není-li výslovně sjednáno další zastupování,

8.4. trvá-li zastupování advokátní kancelář, je dlužník povinen jí bezodkladně přeposlat každé rozhodnutí, výzvu nebo jinou písemnost, kterou obdrží přímo, a oznámit každou podstatnou změnu svých osobních, majetkových, příjmových nebo rodinných poměrů.

9. nezbytnosti aktivní a poctivé součinnosti dlužníka po celou dobu insolvenčního řízení. Dlužník je povinen před podáním návrhu i v dalším průběhu řízení uvést pravdivě a úplně všechny své věřitele, závazky, příjmy, majetek, majetkové převody a jiné významné skutečnosti a předložit požadované doklady. Jakoukoliv pochybnost o nakládání s majetkem, přijetí nového závazku, změně zaměstnání, mimořádném příjmu, dědictví nebo jiné skutečnosti významné pro oddlužení má dlužník předem konzultovat s insolvenčním správcem a po dobu trvání zastupování také s advokátní kancelář.